

NARODNI
DOM
MARIBOR

KONCERTNA
POSLOVALNICA

Orkestrski cikel 2019/2020

2. abonmajski koncert

Dvorana Union, Maribor, 8. oktober 2019 ob 19.30

Komorni orkester iz Basla

BAPTISTE LOPEZ, violina in vodstvo
PIOTR ANDERSZEWSKI, klavir

Spored

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Koncert za klavir in orkester št. 12 v A-duru, KV 414

- I. Allegro
- II. Andante
- III. Allegretto

Francis Poulenc (1899–1963)

Sinfonietta, FP 141

- I. Allegro con fuoco
- II. Molto vivace
- III. Andante cantabile
- IV. Finale

Heinz Holliger (1939)

Meta arca za violino solo in 15 godal

Robert Schumann (1810–1856)

Koncert za klavir in orkester v a-molu, op. 54

- I. Allegro affettuoso
- II. Intermezzo: Andantino grazioso
- III. Allegro vivace

V članku, ki je izšel v reviji *Comoedia*, je francoski glasbeni kritik Henri Collet leta 1920 skupino skladateljev označil kot »francosko šesterico«. Collet je že z naslovom svojega članka »Pet Rusov, šest Francozov in Erik Satie« jasno izpostavil Satiejevo središčno vlogo pri delovanju skupine skladateljev. Kljub skupnemu mentorju in promotorju (to funkcijo je opravljal Jean Cocteau) pa so vseh šest skladateljev, Georges Aurica, Louisa Duveya, Arthurja Honeggerja, Dariusja Milhauda, Francis Poulenca in Germaina Tailleferja, vezale predvsem prijateljske vezi. Jasne skupne programske točke niso bili formulirane in najbrž je prav zato skupina čez tri leta razpadla. Vendar pa je vse skladatelje povezovalo prepričanje, da se mora francoska glasba osvoboditi tujih vplivov, še posebej nemških in še bolj določno – Wagnerjevih. Prav glasba nemškega opernega velikana je veljala kot nekakšen simbol za poudarjeno izrazno glasbo, ki je v ospredje postavljala metafizične vsebine. Člani francoske šesterice pa so želeli, da glasba črpa neposredno iz vsakdanjega življenja in da se mora zato skladatelj učiti iz koncertnih dvoran, cirkuških predstav ter nastopov jazzovskih ansamblov. Zaradi odklona od poudarjene izraznosti glasbo šesterice zaznamujejo značilna suhost, neposrednost in krajše forme, v katerih stopijo v ospredje humorni elementi, zabavna urbanost in antiakademizem.

Podobno kot Satie se je tudi **Francis Poulenc** (1899–1963) v velikem loku ognil konservatoriju. Tudi nanj je vplivala glasba, ki jo je slišal v različnih kabareti in barjih. Poulencova glasba s svojo agresivno motoriko, tehnično nezahtevnostjo, provocirajočo enostavnostjo in melodičnimi obrati, prevzetimi iz popularne glasbe, jasno naznanja radikalni odmik od wagnerjanske izraznosti in tudi impresionistične barvne zastrtosti.

Tudi skladateljevo *Sinfonietta*, ki je nastala leta 1947 kot naročilo za tretji program radia BBC, lahko razumemo v duhu cirkusantske norčavosti, čeprav gre po drugi strani za delo, s katerim se je skladatelj še najbolj približal simfonični logiki. Poulenc se še enkrat več dokaže kot razigrani urbani uživač.

Glasba je lahkotna, mestoma tudi satirična (zdi se, da parodira simfonije Haydna in Mozarta), v njej pa je mogoče prepoznati melodične obrate iz popularne in ljudske glasbe.

Leta 1781 se je **Wolfgang Amadeus Mozart** (1756–1791), naveličan svoje službe v Salzburgu, preselil na Dunaj, kjer so ga kmalu opazili. Toda dunajsko občinstvo v mladem glasbeniku ni prepoznalo toliko izjemnega skladatelja kot predvsem izvrstnega pianista, zato se je uspel preživljati z abonmajskimi koncerti, na katerih so bili največjega odobravanja deležni skladateljevi klavirski koncerti. Za takšne priložnosti jih je v štirih letih – od 1782 do 1786 – napisal kar 15 od skupno 27.

Klavirski koncert št. 12 je kot prvi v celoti nastal na Dunaju, kasneje pa ga je skladatelj oglašal tudi kot zelo primerne za salonsko muziciranje, saj je bilo mogoče orkester nadomestiti z godalnimi kvartetom. V resnici v mnogih zavojih koncert obvladuje komorna intimnost, a po drugi strani je v delu razpoznavni tudi glavno skladateljevo značilnosti – operni duh. Koncert se odmika od baročnih zgledov, ko je bil solist razumljen kot del ansambelske celote – zdaj je prava operna »diva«, osrednja zvezda vsakega stavka. Hkrati Mozart klavirju pogosto zaupa tudi bolj lirično tematsko gradivo, ki spominja na dolge fraze petja, medtem ko solist v kadencah ne razstavlja zgolj svoje virtuoznosti, ampak preko številnih prelomov, modulacij in sprememb tempa tudi svojo pravo osebnost, karakter.

Prvi sonatni stavek je oblikovan kot sonatni stavek z dvojno ekspozicijo, v kateri skladatelj predstavi kar štiri teme. Toda posebej umetelno je zasnovana izpeljava, v kateri Mozart predstavi novo temo, ki jo zaplete v »pogovor« s preostalimi temami in se izvije v mol, zato se zdi izpeljava kot osrednji del arije da capo. Drugi stavek se pričena s citatom iz uverture k operi *La Calamità dei cuori* Baldassareja Galuppija, ki pa jo je v resnici napisal Johann Christian Bach, s katerim se je Mozart srečal še v svojih otroških letih in je prav tega leta umrl, zato lahko počasni stavek razumemo kot spomin na Bachovega najmlajšega sina. Sklepni stavek je zasnovan kot rondo, v njem

pa lahko prepoznamo tudi vplive Bachovega sina, predvsem v obliki številnih kontrapunktičnih imitacijskih mest, ki se izmenjujejo z močnimi unisoni godal.

Švicarski skladatelj **Heinz Holliger** (1939) je najprej opozoril nase kot izjemen oboist, toda hkrati je pri Bartókovem učencu Sándorju Veressu in nato tudi razvpitemu Pierru Boulezu študiral še kompozicijo, danes pa je aktiven tudi kot dirigent. Kot oboist je Holliger krstil številna dela svojih kompozicijskih kolegov (H. W. Henze, K. Penderecki, G. Ligeti, E. Carter, W. Lutosławski, K. Stockhausen, L. Berio), hkrati pa se je zavzemal tudi za izvedbe do takrat skoraj pozabljenih baročnih in zgodnjeklasicističnih skladateljev, kot sta na primer J. D. Zelenka in L. A. Lebrun. Kot skladatelj je Holliger avtor različnih žanrov, v katerih ves čas prevprašuje meje zvoka in glasbenega jezika, pri čemer so ga na vsebinski ravni vedno fascinirale osebe, ki so živele na družbenem robu (F. Hölderlin, R. Schumann).

Holliger je skladbo *Meta arca* za solistično violino in 15 godal napisal leta 2012 za ansambel Camerata Bern. V delu se je skušal pokloniti šestim bivšim koncertnim mojstrom orkestra na ta način, da je njihove inicialke povezal s posameznimi gestami v izjemno virtuoznem solističnem partu. Spremljevalni ansambel je razdeljen v dvanajst neodvisnih godalskih partov, ki raziskujejo različne izvajalske tehnike in s tem tudi zvočnosti. Toda presenetljivo se glasba, ki najprej išče svojo pot med meandri sodobnih zvočnosti, proti koncu razpusti v počasen, opotekajoči se valček.

Do svojega tridesetega leta se je **Robert Schumann** (1810–1856) uveljavil predvsem kot poet klavirja, torej mojster romantične miniature glasbenega fragmenta. Najpomembnejša sprememba se je zgodila leta 1840 s skladateljevo poroko z znano pianistko Claro Wieck, kmalu nato pa je sledil nastanek skladateljeve prve, *Pomladne simfonije*, s katero se je Schumann prvič dokazal tudi kot simfonični skladatelj. Ne čudi, da sta osebna sreča in umetniški uspeh skladatelja gnali v preizkušanje nove, koncertantne forme, v kateri bi lahko združil klavirsko miniaturo

in razvito simfoničnost. Tako je najprej nastala enostavna *Fantazija v a-molu*, ki jo je skladatelj štiri leta kasneje razširil še z dodatnima stavkoma v *Klavirski koncert v a-molu*. Prvič ga je izvedla skladateljeva življenjska sopotnica Clara Schumann leta 1845 v Dresdnu, kar ni brez pomena za celotno delo, v katerem lahko odkrijemo tudi direktno posvetilo ljubljeni ženi. Prve štiri note prve teme koncerta – *c-h-a-a* – je mogoče brati tudi kot *chiara* (draga) oz. Clara – da gre res za šifro Clare vemo iz dvanajste skladbe ciklusa Kreisleriana, ki je naslovljena kot *Chiarina* in posvečena Clari.

Koncert se zavestno obrača proč od virtuoznega tipa koncerta, kakršen je bil značilen za tisti čas in katerega namen je bil

KOMORNI ORKESTER IZ BASLA

Komorni orkester iz Basla je znan kot eden vodilnih komornih orkestrrov na svetovni klasično glasbeni sceni. Na njihovem urniku se vrstijo koncerti v najpomembnejših koncertnih hišah in na festivalih, obenem pa izvajajo tudi svoje abonmajske koncerte v Baslu. Za različne posnetke pri založbah Sony, Deutsche Harmonia Mundi in Warner Classics je orkester prejel veliko prestižnih nagrad, kar je eden od pokazateljev ne le vrhunske kakovosti glasbene zasedbe, temveč tudi veselja njenih glasbenikov ob skupnem muziciranju.

Pod umetniškim vodstvom njegovih koncertnih mojstrov ali pod taktirko izbranih dirigentov se Komorni orkester iz Basla s širokim repertoarjem, od baroka do sodobne glasbe, predstavlja na 80 koncertih letno. Prav posebej plodovita je naveza z glavnim gostujočim dirigentom Giovannijem Antoninijem, poudarek pa je na ciklu Beethovnovih simfonij. Za zgodovinsko ozaveščeno izvedbo so leta 2008 prejeli nagrado ECHO Klassik. Do leta 2032 pa pod vodstvom Antoninija in v tesni navezi z ansambлом Il giardino armonico načrtujejo koncertne izvedbe in snemanje vseh 107 Haydnovih simfonij.

prvenstveno izpostavljati akrobatske sposobnosti solista, medtem ko je imel orkester zgolj spremljevalno vlogo. Zdi se, da je Schumann želel nadaljevati izročilo dunajskih klasicistov, katerih koncerti v središče postavljajo dialektično razmerje med solistom in orkestrsko skupino. Toda kljub takšnim preteklim zgledom, lahko v koncertu odčitamo vendarle poudarjene prstne odtise romantike. Najbolj v želji po organskem poenotenju celotne skladbe – ta se najbolj jasno kaže v sorodnosti med prvo temo prvega stavka in tematskim gradivom finala, sicer pa prevladuje občutek, da skladatelja niso omejevali formalni robovi klasicističnih oblik, temveč da se glasba razvija prosto, fantazijsko.

Gregor Pompe

Med njihovimi večjimi projekti naj omenimo še koncerte in snemanja vseh Schubertovih simfonij pod taktirko Heinza Holligerja ter serijo koncertnih izvedb oper.

swiss arts council

prohelvetia

PIOTR ANDERSZEWSKI

Piotr Anderszewski je eden najbolj izjemnih glasbenikov svoje generacije. Redno nastopa na recitalih v dvoranah, kot so dunajska Koncertna hiša, berlinska Filharmonija, dvorane Wigmore, Carnegie, Concertgebouw v Amsterdamu ali Théâtre des Champs-Élysées v Parizu. Sodeloval je z orkestri, kot so Berlinski filharmoniki in Državna kapela, Londonski simfonični orkester in orkester Filharmonija ter Simfonični orkester NHK iz Tokija. Posebej se posveča tudi dirigiranju in igranju, predvsem s komornimi orkestri, kot so Škotski komorni orkester, Evropski komorni orkester in Camerata Salzburg.

V sezoni 2019/2020 nastopa z orkestri, kot so Čikaški simfonični orkester, Nemški simfonični orkester iz Berlina, Varšavski filharmonični orkester in Pariški orkester. Nastopi, pri katerih dirigira ob klavirju, pa vključujejo koncerte z njegovimi ustaljenimi partnerji, kot so Škotski komorni orkester na evropski turneji ter Komorni orkester iz Basla. Na recitalih ga lahko slišimo v Filharmoniji na Elbi v Hamburgu, Filharmoniji v Kölnu, Stari operi v Frankfurtu in dvorani Čajkovskega v Moskvi, če navedemo zgolj nekatere.

Anderszewski od leta 2000 snema izključno za založbo Warner Classics/Erato (prej Virgin Classics). Že njegov prvi posnetek za to založbo – Beethovnovne *Variacije Diabelli* – je prejel številne nagrade. Posnel je tudi plošče s *Partitami* J. S. Bacha, ki so bile nominirane za nagrado *grammy*, in ploščo s solističnimi deli K. Szymanowskega, za katero je leta 2006 prejel nagrado *gramophone*. Njegov posnetek, posvečen delom Roberta Schumanna, je leta 2012 prejel nagrado za posnetek leta Glasbene revije BBC. Leta 2015 pa je njegov posnetek Bachovih *Angleških suit* prejel tako nagrado *gramophone* kot tudi *ECHO*. Nazadnje je izdal posnetek dveh Mozartovih klavirskih koncertov s Komornim orkestrom Evrope (2018).

Zaradi intenzivnosti in izvirnosti svojih interpretacij je Anderszewski prejel niz uglednih nagrad: nagrado gilmore, nagrado Szymanowskega in nagrado Kraljičinega filharmoničnega društva. O njem je filmski ustvarjalec Bruno Monsaingeon posnel nekaj dokumentarcev: film *Piotr Anderszewski igra Diabellijeve variacije* iz leta 2001 raziskuje pianistov poseben odnos z Beethovnovim zgodovinskim delom. *Nemirni popotnik* iz leta 2008 pa je nevsakdanji umetnikov portret, ki zajema pianistova razmišljanja o glasbi, nastope in njegove poljsko-madžarske korenine. Leta 2016 je Anderszewski tudi sam stopil za kamero in raziskal svoj odnos z rojstno Varšavo, ki ga je moč videti v filmu *Je m'appelle Varsovie (Ime mi je Varšava)*.

BAPTISTE LOPEZ

Baptiste Lopez, rojen leta 1980, je s poukom violine pričel v Mehiki. Ob vrnitvi v Francijo je študiral na Visokem narodnem konservatoriju v Parizu pri prof. Jean-Jacquesu Kantorowu.

Posebej predan je komornemu muziciranju, še posebej godalnemu kvartetu. Tako se je leta 2003 pridružil Kvartetu Gaudi. Med študijem je odkril izvajanje stare glasbe in ta način igranja inštrumentov je radikalno spremenil njegov pristop h glasbi. Pridružil se je podiplomskemu izobraževanju na Abbaye au Dames v Saintesu, kjer je dobil priložnost sodelovanja z dirigenti Phillippejem Herreweghejem, Robertom Levinom, Sigiswaldom Kujikenom in Alessandrom Moccio.

Baptista Lopeza k sodelovanju redno vabijo številni vrhunski ansambli, med njimi Collegium Vocale, Orkester Elizejskih poljan in Narodna opera iz Pariza. Med letoma 2009 in 2012 je bil solo violinist pri Orkestru flandrijske filharmonije v Antwerpnu. Trenutno je prvi violinist ansambla Banquet Céleste' pod vodstvom kontratenorista Damiena Guillona.

Vse od ustanovitve leta 2007 je tudi prvi violinist Kvarteta Edding ter eden od ustanovnih članov ansambla Northernlight.

Piotr Anderszewski

Napovedujemo in vabimo

PIHALNI KVINTET SLOWIND

Steven Loy, dirigent
Maria Pönicke, sopran

13. november 2019 ob 19.30, Minoritska cerkev, Maribor

1. koncert Komornega cikla in za izven

*Sporod: Paul Hindemith, Urška Pompe,
Wolfgang Amadeus Mozart, Nina Šenk, Gyorgy Ligeti*

Pihalni kvintet Slowind

Nemški narodni mladinski orkester

NEMŠKI NARODNI MLADINSKI ORKESTER

Lothar Zagrosek, dirigent

20. januar 2020 ob 19.30, dvorana Union, Maribor

3. koncert Orkestrskega cikla in za izven

Sporod: Ludwig van Beethoven, Klaus Huber, Sergej Maingardt

◀ NARODNI DOM MARIBOR ▶

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor, od ponedeljka do petka od 9.00 do 16.00,
ob sredah od 9.00 do 17.00, ob sobotah od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo.

Dvorana Union: uro pred vsako prireditvijo.

☎ (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122

✉ vstopnice@nd-mb.si; **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/>

📘 www.facebook.com/narodni.dom.maribor

🌐 www.nd-mb.si

**VEČER
RADIO CITY**

maribor24.si